

մնացրնել ուղեր է նաև Միստոտէլի , Օւնանի , Սուկիդիտէսի և Պլուտար- քոսի գէմբերը , հանդերձ իրենց ա- նուամբը , և իւրաքանչիւրին ձեռքը թուղթ մը տուած՝ որոնց վրայ աւետա- րանական խօսքեր գրուած են : Իսկ Ս . Սիքայելի եկեղեցւոյն մէջն է հին Ձա- բէր — գերեզմանը . և թէ որ մէկը չնորհք մը ուղենար խնդրել կայսերմէ , աս գերեզմաններէն մէկուն վրայ պէտք էր որ դնէր իրեն աղերսագիրը , ուսկից միայն կայսրը կրնար վերցրնել : Սեծ Լւանէի զանգակատունը երևելի ու զարմանալի է իրեն ոսկեզօծ գմբէթին , անոր վրայի խաչին , ու երեսունուերկու զանգակներուն համար , որ ընդհանուր Սուսաց ախորժելի հնչիւն մըն է . ա- սոնցմէ մէկն է ան հաշակաւոր զանգա- կը՝ որուն ստորագրութիւնն ըրինք նախ- ընթաց թիւերնուս մէջ :

Բայց ընդհանուր Վրէմիլի տես- քին գալով , ինչպէս առաջ ալ ըսինք , խառնուրդ մըն է ամենայն ոճոյ ճար- տարապետութեան . եկեղեցեաց նորա- նոր ձևերը , զանգակատանց՝ հին աշ- տարակներու նման ահեղ բարձրու- թիւնն , յորոց ոմանք սրածայր են , ոմանք բոլորաձև , ոմանք ալ հակերթաձև . և միանգամայն որմոց , պատուհաններու , գմբէթներու , վերջապէս ամենայն իրաց միշտ նորատեսիլ ու փոփոխ երևոյթը մեծ զարմացման մէջ կը ձգեն ճանա- պարհորդները . և թէպէտ ամենայն ինչ զուրկ է 'ի գեղեցկութենէ և 'ի վսեմութենէ՝ այլ իրենց ասիական և ռուսային բնիկ ահեղակերտ ու զօրեղ տեսլեամբը առ հասարակ եւրոպացւոց նոր և զարմանալի տպաւորութիւն մը կ'ընեն :

Փրակիսկոս Սյրակոյ :

(Տես երես 152)

Ղրդէն ըսինք թէ Ղրակոյի գիտնա- կան կնիքն էր պարզութիւն իր բացա- տրութեանցը մէջ : Երբէք այսչափ ա- ռաջ գնացած չէր գիտութեանց ժողո-

վըրդական լեզուաւ թարգմանութիւ- նը , երբէք վերացեալ գաղափարները , մեծախորհուրդ մտածութիւնները այս- չափ յստակ հասարակաց առջև չէին դրուած : Երբէք դասախօսութիւն մը այնչափ ունկրնդիր չէր ունեցած ընկե- րութեան ամէն դասէն , ինչպէս Ղրա- կոյի Վարիզու դիտարանին մէջ ըրած դասախօսութիւնները . և երբէք գի- տութիւնն առանց նուաստանալու այս- չափ չէր խոնարհած ամէն աստիճանի իմացականութեանց : Ղրակոյի ոճն այնպէս բնական ու այնպէս պարզ էր , և վարդապետութիւնն այնպիսի կար- գաւ , որ անկարելի էր մէյմը անոր խօ- սիցն առաջին թեւն առնել ու չհետեւել ինչուան վերջն իր ապացուցութեանը : Ընհարին էր ընդդիմանալ իր անողո- քելի տրամաբանութեանը , և չընդու- նել 'ի յառաջագոհէ այն պարզ ու մեկին գաղափարները , որ իր տեսութեանց հիմն կը դնէր :

Ղրակոյ իր վայելուչ ու արուեստա- կան բացատրութենէ մերկ խօսքովն ար- մատաքի կը խէր ամէն մոլորութիւն , և աւելորդապաշտութեան ու նախա- պաշարման անտեղի ու խառնախօս տե- սութեանց՝ կը փոխանակէր բանաւոր և հաստահիմն տեսութիւններ : Եւ գոհ չէր ըլլար առաջին հարեանցի հայե- ցուածով մը , առաջին ապացուցութիւն մը . տրամախոհութեան ուռամբ այն- չափ կը բախէր որ մինչև կը խորտակէր այն ամէն կեղևանքն որ կը պատէին քան զամէնն անգամ թանձրամիտ իմա- ցականութեանց աչուրները , և մէկ գաղափարէ մը ուրիշ չէր անցնէր , մին- չև ապահով չըլլար թէ լաւ հասկըցու- ցեր է զայն , և այսպէս առաջ կը վարէր իր ընթացքը ամենայն վստահութեամբ : Երբէք մէկ նիւթոյ մը ձեռք չէր զար- նէր առանց ապահով ըլլալու առաջու- նէ թէ այն գաղափարները որ հիմն պի- տի դնէր իր տեսութեանցն ամենուն յայտնի են իբրև ճշմարիտ :

Եւ եթէ Ղրակոյ այսպիսի եռան- դուն փութով կը պարապէր թարգմա- նելու զգիտութիւնը ժողովրդական լե-

զուաւ, եթէ կը սիրէր պարզաբանելու տարրական գաղափարները՝ ինչուան լաւ մը փարատէ ամէն մթութիւն որ կըրնային պատել զանոնք, ըսել չէ թէ գիտութեան խորերը չէր ընկղմած, և թէ այն հանձարներուն բարձրութեանը չէր հասած, որոնց վսեմ վերայականութիւններն զգիտութիւնն ստեղծեցին։ Արակոյի դասախօսութեց մէջ վայելչաբանութեան ու պարզութեան հետ կը փայլի նաև խորին վերացեալ տեսութիւններ, հաւասար առաջին կարգի երկրաչափից ու աստեղաբաշխից։

Իսկ Արակոյ բոլոր կեանքը ջնուիրէր ժողովրդական գիտութիւնը բարգաւաճելու։ Երբ ժամանակն որ իր պարզ ու պերճ խօսքովը քան զամէնն ապստամբ մտաց ալ համոզումն կը բերէր, գիտէր նաև առանձնանալ իր սենեակը, ուր կը նկատէր լուութեան մէջ բնութեան ամենէն զարմանալի երևութից զարգացումը, և կը հիացնէր զաշխարհ իր մտածութեանց վսեմութեամբը։ Այդպէս ու թափանցող միտք մը ունենալով, գիտէր ճանչնալ մէկէն տեսութեան մը պակասութիւնները, բացատրութեան մը անբաւականութիւնը, և շուտ մը ձեռք կը զարնէր փոխանակելու հին տեսութեանց ճշմարտագոյն և փորձառական տեսութիւններ։

Հայեցական գիտութիւնն ալ, որ առանձնաշնորհութիւն ունեցող քանի մը մտաց բաժինն ու ժառանգութիւնն է, զանց չըրաւ Արակոյ. բայց իր ամէն քննութեանցը մէջ կը նկատէր միշտ օգտակարութիւն ու զիւրիմացութիւն։ Վիշ խնդրոց պարապեցաւ որ պարզապէս տեսական յարգ մը ունենան. և նոյն իսկ այս պարագայիս մէջ ալ նպատակ կը դնէր տեսութեանց կատարելագործութիւնը, որ հարկաւորապէս գործնական հետեւանաց պիտի առաջնորդէն։

Թէպէտև արուեստիւ աստեղաբաշխէր Արակոյ, բայց իր քննութեանցն ասպարէզ առաւելապէս բնաբանութիւնն առաւ։ Եթէ բոլորովին ինքը զինքն աստեղաբաշխութեան սուած ըլլար,

ծայրագոյն կատարելութեան մը հասուցած կ'ըլլար այս գիտութիւնը, սակայն բնաբանութեան մէջ ըրած քննութիւնները մեծ ծառայութիւններ մատուցին աստեղաբաշխութեան։ Արեւսիրութեանցը գլխաւոր հիմն ընտրեց բնաբանութեան ամենէն դժուարին մասը՝ տեսաբանութիւնն, որ անհուն վերաբերութիւններ ունի աստեղաբաշխական դիտողութեանց հետ։ Այստեալ յամէն 1820 մինչև 1830, որ իր կենաց բոլորովին գիտութեան նուիրած շրջանն է, բազմաթիւ քննութիւններ ըրաւ Բեռլինի աստղաբան լուսոյ յատկութեանը վրայ, որով լուսաւոր ճառագայթներն յետ անդրադառնալու կամ բեկբեկելու մասնաւոր ուղղութիւններ կ'առնուն, և հնարեց Բեռլինի աստղաբանութեան փորձերուն մէջ շատ պիտանութիւն ունի, որով քննեց արեւուն լուսնոլորտին բնութիւնը։ Յրէսներէ հետ ալ փարոսներուն լուսաւորութեն աշխատեցաւ, և ասպիճանաւոր աստղեր մը շրջաբերութեամբը լոյսն մեծամեծ հեռաւորութեանց հասուցին։

Այլեքտրամագնիսութեան ամենէն գեղեցիկ գիւտին հեղինակն ալ Արակոյ է. մագնիսացումն երկաթի ելեքտրական հոսանքը։ Այլեքտրական բարդի մը հոսանքեր ծայրին երկաթի խարտուքին վրայ ունեցած ազդեցութիւնը տեսնելով, և պողպատէ ասեղներ ելեքտրական ազդեցութեամբ միայն մագնիսացնելով, Արակոյ հաղորդեց իր գիւտն Ամբերի, որ նոյն փորձերը կրկնեց աւելի զօրաւոր բարդերով, և տեսաւ որ հոսանքին ազդեցութիւնը կը բազմապատկուի թէ որ թեւը պողպատէ գաւազանին վրայ փաթթուի։

Մագնիսացեալ ասղան խոտորմանն այլայլութեանցը վրայ բազմաթիւ կարեւոր դիտողութիւններ ընելով Արակոյ, տեսաւ որ այս այլայլութիւնները մեծամեծ հեռաւորութեամբ եղած մագնիսական մրկաց հետ վերաբերութիւններ ունին, և նոր լոյս մը ծագեց մագնիսութեան տեսութեանը։ Այսպէս

ձեալ ինքն եղաւ առաջին գիտողն այն նմանութեանցն որ ունին իրարու հետ մագնիսի մը ելեքտրական լուսոյն վրայ ըրած ձգողութիւնն ու հիւսիսայգնէրուն մագնիսայեալ ասղան վրայ տուած ազդեցութիւնը :

Սէտէորաբանութեան ու երկրագրնտիս բնական աշխարհագրութեան վրայ ըրած հետաքրքրական քննութիւններովն ամբողջացուց Մ. րակոյ բընական գիտութեանց վրայ ունեցած երկասիրութիւնները : Տիւրն բնագիտին հետ ճանչցաւ որ Սարիոզի բազմահազակ օրէնքը , որով կազերուն տարածոցները փոխադարձ համեմատական են իրենց կրած ճնշմանցը , օգին վրայ ինչուան 27 մթնոլորտ կը ստուգուի , և օգնեց Պիոյի՝ օգին տեսակարար ծանրութիւնը ճիշդ չափելու :

Եւ մինչ Մ. րակոյ այս մեծամեծ աշխատութիւնները կը կատարէր , և հըսկայաքայլ կը յառաջացունէր բնաբանութեան ամէն մասունքը , որոնց վրայ իր մտաց աչուրներն յառեր էր , միւս կողմանէ ալ նոր մշուամն մը կու տար աստեղաբաշխութեան՝ ճիշդ գիտողութիւններով և երկնային մարմիններէն բխած լուսոյն վրայ քննութիւններ ընելով : Մ. րդէն իր ուսումնական ընթացից սկիզբն ընկերակցութեամբ Պիոյի աշխատեր էր երկրիս ձևը ճշդել՝ Սպանիոյ միջօրէականը չափելով : Ետքէն ալ քանի մը աստեղաց խոտորման վրայ ըրած գիտողութիւնները , արեւուն բոլորական խաւարմանց ժամանակ տեսնուած մասնաւոր երևութից քննութիւնը , և այս աստեղ մթնոլորտին որոշումը նոր լոյս և նոր օր ծագեցին գիտութեան , և ցուցցին միանգամայն թէ լու եղած գիտողութենէ մը ինչ գեղեցիկ հետեանքներ կրնան հանուիլ : Բարածոութեամբ , կամայն յատկութեամբ որ ունին երկու լուսաւոր ճառագայթներ փոփոխակի եղծանելու երբ մէկմէկու կը հանդիպին մասնաւոր պայմաններով , մեկնեց աստեղաց փողփողումը . և լուսաչափական նուրբ ու ճիշդ չափմունքներով գտաւ աստեղաց

լուսոյն երագութիւնը , որոնցմէ երկիրս կը հեռանայ կամ կը մօտենայ . ինչպէս նաև որոշեց այլ և այլ գունով ճառագայթից փոխանցութեան երագութիւնը :

Մ. րակոյի երկասիրութեանց այս հաւանցի տեսութենէս կ'երևայ ըստ բաւականին անոր մտաց բովանդակ գործունէութիւնը : Իր զարմանալի գիւտերէն ամէն մէկը բաւական էր մէյմէկ մարդ անմահացընել : Եւ այց Մ. րակոյ կը համարէր զանոնք իբր երկրորդական բաներ , և իր ճգանցը վրայ այն ժամանակ կը միայն գոհ կ'ըլլար , երբ կը տեսնէր որ իր նոր վարդապետութիւնը անխախտ հիմանց վրայ հաստատեր է , և անոր բացատրութիւնն ամէն մտաց ալ դիւրմբունելի գործեր է : Մ. րդէն ամէն գիւտերն որ աստեղաբաշխութեան հետ վերաբերութիւն ունին , բոլորն ալ բացատրեր է Եւրիզու գիտարանին մէջ ըրած դասախօսութեանց ժամանակ , և հիմա ալ կը գտուին իր Ժողովրդական Աստեղաբաշխութեան գրոց մէջ ամենայն պարզութեամբ և առանց ցուցակութեան :

Սասն զի Մ. րակոյ չափաւոր էր բընութեամբ : Ինչպէտև լու կը ճանչնար իր գիտնական յարգը և իր անընդգիմակաց առաւելութիւնը , սակայն ոչ երբէք իր վրայ կը խօսէր , և իր գիւտերն այնպէս կը բացատրէր որ իբր թէ ուրիշի մը ըլլային , և անոնց առաւելութիւններն ու պակասութիւններն հաւասարապէս երևան կը հանէր : Եւ ատար իշխանաւորաց հրաւերքներուն պատասխան կու տար միշտ թէ չէր ուզէր զրկել զՆաղդիա իր գիւտից պըտղէն , և համբաւոյն բարձրագոյ աղաղակները չխլացուցին հասարակաց լսելիքները , բայց իր չափաւոր ու ծանր բնաւորութեամբ բոլոր հայրենակցացն համակրութիւնն իրեն ձգեց :

Մ. րակոյ իր երկայն ընթացիցը մէջ բան մը չհրատարակեց , բաց ի քանի մը ճառերէ ու տեղեկութիւններէ : Սահուրնէն ետև Պառալ գիտնականը յանձնառու եղաւ անոր բոլոր գրուածքները կարգաւորելու և տպագրելու , ու

որոնք բազմաթիւ հատորներու մէջ բովանդակուեցան, և այլ և այլ մասունք կը բաժնուին :

Անաստասիան Կեղեկո-Ռիւնի, որոնց մէջ կը պատմէ Արակոյ այն երեւելի մարդկանց վարուց զլխաւոր գործքերը, որոնց պարտական է գիտութիւնն իր էութիւնը կամ իր յառաջագիմութիւնները : Պարզ ու վայելուչ ոճով գրուած են ասոնք, և կը բովանդակեն գիտութեանց շատ մասանցն ամբողջ պատմութիւնը բոլորովին մերկ արուեստական բացատրութիւններէ կամ վերացեալ տեսութիւններէ : Վիտնականին վարուց պատմութիւնը գիտութեան պատմութիւնն է, ընթերցողին սիրտը կը բաբախէ երբ կը տեսնէ այն անխոնջ մարդկանց վարանքը կամ քննութիւնները, որոնք ամէն բան զոհեցին մարդկութեան բարւոյն համար : Վտոզաց գողգոջուն ընթացիցն ետեւէն երթալով, այն մեծամեծ ու վսեմ գիւտիցներկայ գտուելով, մարդուս միտքը կը հիանայ ու կը վառի և չգիտեր զով վերադասել : այն վսեմ ստեղծմանց հեղինակը, կամ թէ այն որ պատկերի պէս մեր աչացն առջև կը հանէ անոնց բազմաբեղուն պատմութիւնը :

Սատենագրութեան կողմանէ ալ զարմանալի են այս Անաստասիան Կեղեկո-Ռիւնիները, որոնք Արակոյի մօտցը մէջ ամէն ժամանակի գիտութեան երեւելի մարդիկը պիտի բովանդակէին, որպէս զի անոնց վարուցն ամբողջութեամբ մարդկային մօտց յառաջագիմութեան ծայրալի պատմութիւնը տայ : բայց ժամանակը չբաւեց, և չկրցաւ այս մեծ գործս գլուխ հանել : Սակայն Սլլղայի, Ֆրէսնելի, Ուոդի, Վառնոյի, Վայլի, և այլն, վարուց գեղեցիկ տեղեկութիւնները նոր ժամանակացս զլխաւոր գիւտից սկզբնաւորութեան պատմութիւնը կը բովանդակեն : Ամէն ժամանակաց առաջին կարգի աստեղաբաշխներուն վարուց տեղեկութիւնները, ինչպէս են Հիպպարքոս, Տիքոյ-Պրահէ, Վոբէռնիկոս, Վալիլէոս, Արիզըն, Հերշէլ, և այլն, աս-

տեղաբաշխութեան պատմութեան համառօտութիւնը կը կազմեն :

Այս Անաստասիան Կեղեկո-Ռիւնի ըսկիզբն գրուած է Պարո-Ռիւնի պարտէկո-Ռիւնի Իմոյ անուամբ գրուածքը, որուն մէջ Արակոյ կը պատմէ իր կենաց գլխաւոր պատահարները ինչուան ընտրուիլն անդամ ճեմարանին գիտութեանց, ուսկից քաղուած է այս յօդուածիս առաջին մասը :

Սատենագիտան Կեղեկո-Ռիւնի, որոնք կը բովանդակեն Արակոյի բոլոր գիւտերը, ի բաց առեալ աստեղաբաշխութիւնը : Այս տեղեկութիւններն այլ և այլ ճառեր են շատ տեսակ կարեւոր և օգտակար նիւթոց վրայ : պատմութիւն շոգեշարժ մեքենայից, երկաթուղիք, ճայթումն կաթօսայից, փարոսք, ամրութիւնք, մթնոլորտական ելեքտրականութեան արգասիքները, և այլն : այս ընդարձակ գործոյս մէջ ամէն բան իր տեղին կը գտնէ, ամէն բան նոր կերպարանք մը կ'առնու ճարտար արուեստագիտիս ձեռացը մէջ, և ոճայն պարզութիւնն ու վայելութիւնը ամենուն սիրելի կ'ընէ զգիտութիւնը :

Արակոյի այն ամէն գրուածները, որ ըստ ինքեան սակաւաթիւ իմացականութեանց հասանելի են, և որոնք գիտութեան հայեցողական մասին կը պարտալին, այն վերացեալ ու դժուարաբացատրելի նիւթերը, և այն այլ և այլ լուսաւոր դժուար ըմբռնելի երեւոյթները այնպիսի պարզութեան հասած են իր գրչին տակն որ ընթերցողը անդադար ինքն զինքը գիտութեան հեռաւոր սահմանները կը գտնէ : Այս գրուածներն առանձին մաս մը կը կազմեն բազմահատոր՝ Սատենագիտան յիշատակագիրք և խառն գիտելիք անուամբ :

Հուսկ յետոյ կու գայ ժողովրդական Աստեղաբաշխութիւնն, որ է Արիզու գիտարանին մէջ ըրած դասախօսութիւններն անայլայլակ, ուր քան զամէն անգամ ռամիկ գիտողի մը աչքէն երկնային երեւոյթ մըն ալ չիախշիր : Արկնային շարժաբանութեան ամենէն միջին տեղերը, աստեղաբաշխութեան

քան զամենն անըմբռնելի տեսութիւնն երբ այս գրոցս մէջ ամենայն փափաքելի պարզաբանութիւն բացատրուած են :

Այսպիսի են ահա անուանի աստեղաբաշխի երկասիրութիւնները . արդեամբք լի կեանք մը ունեցաւ , և շատ պտղաւէտ ջանք մը :

Բաւերակի մշակութիւն :

Այսօրուան օրս ամենուն ծանօթ է 'ի մանկութենէ բամբակը , և թէ ինչպէս Աւրոպիոյ արդի ձեռագործաց զարգացմամբն ամենահարկաւոր վաճառքի նիւթերէն մէկը սեպուած է . թէպէտ և բամբակենուոյն մշակութիւնը դեռ ինչպէս որ պէտք է ծանուցուած չէ , նոյն իսկ անոնցմէ որ անոր մշակութեանը կը պարապին : Նոս՝ բանուած բամբակին վրայ խօսիլ չէ մեր միտքը որ արդէն յայտնի է ամենուն , այլ կ'ուզենք անոր մշակութեան վրայ քանի մը բան ըսել , որ ըստ բաւականին հետաքրքրական և օգտաւոր է :

Նշանօթ է ամենուն որ բամբակին բոյսը բազմաթեւ չէ ինչպէս է կանեփինն ու կտաւինը , այլ առողջ ու կարծր թուփ մըն է որուն փայտն ու կեղևը ամենեւին բանի մը չեն ծառայեր : Իր մետաքսանման խուզուածքը՝ որ գործելով տեսակ տեսակ լաթեր կը շինեն , բոյսին երկրորդական բերքերէն է : Իսկզբան մազով մը ծածկուած կ'ըլլայ խոզակը՝ որն որ մասնաւորապէս հարկաւոր է հունտերուն համար : Վաղով բոյսին ներքին կազմութեանը , բոլորովին տարբեր կը գտնանք ուրիշ որ և է մանելի բոյսերէ . ցեղով ալ արդէն կանեփէն և կտաւէն տարբեր է , ու մոլոր չի տեսակին մէջ կը դասուի , և շատ կը նմանի պատառ ըսուած հսկայաձև բոյսին :

Նշողիկը գրեթէ ճիշդ նման է պարզ

եռաթերթ վարդին ու գոյնը մերթ դեղին , մերթ ճերմակ ու մերթ կարմիր կ'ըլլայ , որով ամենեւին մնորդի տեսակներուն նման է . բաժակը հինգ մասն բաժնուած է : Նշողիկը դիտման արժանի է , որովհետեւ ասկէ առաջ կուգայ բամբակը . ամէն պարուտակ երեք կամ հինգ սերմնարան ունի , որոնք կը բացուին երբ ծաղկին կոկոնը կը սկսի իր ծանրութեամբը վար ծռիլ . աս կտորիս վրայ պէտք է ըլլայ մշակողին ամենայն խնամքն ու յոյսը :

Եթէ գետինը սաստիկ պարարտ ու խոնաւ ըլլայ , բոյսը շուտով կ'աճի ու ծաղկով կը լեցուի . բայց կոկոնները կը սկսին թափթփիլ . ինչպէս որ կ'ըլլայ շատ անգամ պարտէզներնուս մէջ եղած պտղատու ծառերուն : Իսկ թէ որ գետինը սաստիկ չոր ըլլայ , գրեթէ ամենեւին չծաղկիր . դարձեալ շատ տեսակ միջատներէ կը վնասուի՝ ծլելէն մինչև պտղաբերութեան ժամանակը , երբեմն ինչուան այն աստիճանի կը հասնի որ վրան քաղելու բան չմնար : Երջապէս օդոյն բարեխառնութիւնն , արևու կամ անձրևի առաւելութիւնն կամ նուազութիւնը մեծ ազդեցութիւն ունին բամբակին առատութեան և տեսակին լաւութեանը վրայ , և բամբակ մշակողը աւելի արթուն և հսկող պէտք է որ ըլլայ քան զերկրագործը :

Նրևադարձի տակ երկու անգամ կը քաղուի , մէյմը գեկտեմբերի և մէյմըն ալ ապրիլի մէջ՝ հիւսիսային կիսագնդին վրայ :

Բամբակին քաղելը ամենադիւրին է և ամենեւին արուեստի բան մը չկայ : Երբ պարզապէս մէկիկ մէկիկ կը ժողվուի բամբակը իր վրայի հունտերովն հանդերձ՝ միայն տակի պարուտակը կամ թէ ըսենք կճեպը բոյսին վրայ կը ձգուի , ուշադրութիւն դնելով որ լաւ հասունցածները քաղուին :

Հաճոյական և շատ գեղեցիկ տեսարան մըն է բամբակին հասունցած միջոցը տեսնել այն բլուրները որ հեռուէն բոլոր ճերմկցած , կարծես թէ ոչխարաց անթիւ խումբերով ծածկուած են :